

Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Tämä on rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat saattavat poiketa alkuperäisestä julkaisusta.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Liinamo, Arja; Manninen, Johanna; Nuutinen, Erja; Matinheikki-Kokko, Kaija. (2018). Terveellinen ruokavalio, haitta hampaille? *Suuhygienisti*, 28 (2), s. 41-43.

Teksti

Arja Liinamo, TtT, Th, yliopettaja, tutkintovastaava, YAMK Terveyden edistäminen, Metropolia Ammattikorkeakoulu
 Johanna Manninen, TtM, lehtori, Suun terveydenhuollon tutkinto-ohjelma, Metropolia Ammattikorkeakoulu
 Erja Nuutinen, TtM, tutkintovastaava, Suun terveydenhuollon tutkinto-ohjelma, Metropolia Ammattikorkeakoulu
 Kaija Matinheikki-Kokko, PsT, yliopettaja, Metropolia Ammattikorkeakoulu

Osaamisella vaikuttavaan terveyden edistämiseen

Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen merkitys korostuu tulevaisuudessa. Uudistunut käsitys suun terveydestä haastaa laajempaan terveyden edistämisen orientaatioon. Koulutuksen tulee olla ajan hermolla, tai mielellään askeleen edellä, jotta terveyden edistämisen osaamishaasteisiin voidaan vastata.

Käsitykset terveydestä ja terveyden edistämisestä ohjaavat terveyden edistämisen toimintaa. Ihmiset tarvitsevat osaamista, voimavaroja, osallisuutta, autonomiaa ja kykyä terveytensä ylläpitämiseen ja parantamiseen. Terveyttä tuotetaan lähes kaikessa yhteiskunnan toiminnassa, ja esimerkiksi yhteisöllä ja sen arvomaailmalla on oleellinen merkitys yksilön terveyskäyttäytymiseen. Koulutuksen tulee olla ajan hermolla, tai mielellään askeleen edellä, jotta terveyden edistämisen osaamishaasteisiin voidaan vastata.

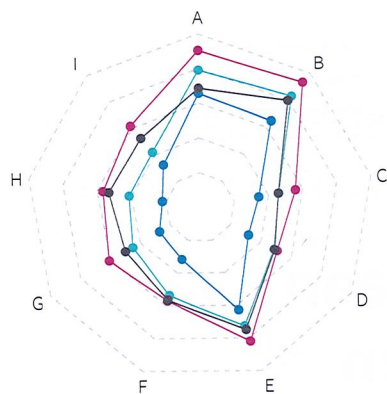
Tulevaisuuden osaamistarpeita terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi selvitettiin Metropolia Ammattikorkeakoulussa vuonna 2017 yhteistyössä Tallinnan yliopiston kanssa toteutettavaa Health Promotion Programme eli HPP-hanketta. Hanke kuului osanaan EU Central Baltic -ohjelmaan.

Tässä artikkelissa kuvataan osaamistarpeita HPP-kyselyn Suomen tulosten pohjalta. Tulokset osoittavat, kuinka olennaisina kyselyyn vastanneet terveysalan ammattiryhmät pitivät terveyden edistämisen osaamista eri kompetenssialueilla.

Kyselyyn vastasi lääkäreitä, terveydenhoitajia, sairaanhoitajia sekä muita terveydenhuollon ammattilaisia mukaan lukien suun terveydenhuolto. Kompetenssit perustuvat kansainvälisen terveyden edistämisen yhdistyksen (IUHPE 2016) määrittämiin ammatillisiin ydinkompetensseihin sekä HPP-hankkeessa joulukuussa 2016 toteutettuihin suomalaisten terveyden edistämisen asiantuntijoiden haastatteluihin tulevaisuuden osaamistarpeista.

Osaamista muutoksen mahdollistamiseksi Tulevaisuudessa muutoksen mahdollistaa viestintä, joka perustuu laajaan tietoon ja osaamiseen. Kaikkien vastanneiden mukaan kolme tärkeintä tulevaisuuden terveyden edistämisen kompetenssialuetta olivat muutoksen mahdollistaminen, terveyden edistämisen tietoperusta ja viestintä. (Kuvio 1. seuraavalla sivulla).

Muutoksen mahdollistaminen sisältää kymmenen osaamisen ulottuvuutta kattaen ammattilaisten valmiudet tukea tai edistää yksilöiden, yhteisöjen ja ympäristön muutosta voimavarojen lisäämiseksi kohti parempaa terveyttä ja terveyden tasa-arvoa sekä parhaan mahdollisen terveyspotentiaalin saavuttamista.

- 1 TE:n tietoperusta
- 2 Muutoksen mahdollistaminen
- 3 Vaikuttaminen
- 4 Verkostomainen yhteistyö
- 5 Viestintä
- 6 Johtaminen
- 7 Tarvearvointi
- 8 Suunnittelu ja toteutus
- 9 Tutkimus ja arviointi

- Lääkärit
n=87
- Terveydenhoitajat
n=88
- Sairaanhoidajat
n=90
- Muut ammatillaiset
n=274

Kuvio 1. Olennainen osaaminen tulevaisuuden terveyden edistämässä eri terveydenhuollon ammattiryhmien mukaan. Arvioitujen arvojen keskiarvot kullakin kompetenssialueella. Kuva kohdennettu 2,5- 3,5 asteikkoalueelle (arvo 4 = olennainen kompetenssi, arvo 1 = ei relevantti kompetenssi).

Muutoksen mahdollistamiseksi tulisi ”vahvistaa kansalaisten kykyä ottaa vastuuta omasta terveydestään ja hyvinvoinnistaan”. Tämä kansalaisten voimaannuttamisen taito arvioitiin kaikista kompetenssiväittämistä olennaisimmaksi.

Terveyden edistämisen tietoperusta kattaa teoriaan, tutkimukseen ja arvoihin perustuvaa monialaista tietoa ja sen soveltamista käytäntöön sekä terveyden edistämisen strategioiden, ohjelmien ja toiminta-

ympäristön tuntemista. Tämän kompetenssialueen yksittäisistä väittämistä olennaisimmaksi tulevaisuuden ammatilliseksi osaamiseksi arvioitiin eritasoisten riski- ja suojaavien tekijöiden tunnistaminen vaikuttavan terveyden edistämisen toiminnan suunnittelemiseksi.

Viestinnän osaaminen on tärkeää. Terveyden edistäjien odotetaan osaavan muun muassa käyttää sopivia viestintäkanavia ja -menetelmiä, viestivän näyttöön perustuvasti arvioiden kriittisesti eri tietolähteitä sekä viestivän selkokielellä ammattislangin sijaan.

Tutkimus- ja arviointiosaamista tarvitaan terveyden edistämisen tarpeiden tunnistamiseen, tulosten ja vaikutusten arviointiin sekä terveyden edistämisen toiminnan kehittävään arviointiin. Näyttöön perustuva toiminta edellyttää, että terveydenedistäjä tuntee ja soveltaa menetelmiä terveyden edistämisen vaikutusten arviointiin niin yksilö- kuin yhteisötasollakin ja osaa hyödyntää arviointien tuloksia terveyden edistämisen käytäntöjen kehittämiseksi. Olennaisimmaksi tällä kompetenssialueella arvioitiin ”taito arvioida neuvonnan ja ohjauksen vaikutusta ja hyötyä yksilötasolla”. Tarvearvioinnin osaaminen kattaa menetelmiä ja keinoja tunnistaa väestön terveyden edistämisen tarpeita sekä käyttää paikallista, alueellista ja kansallista seurantatietoa väestön terveyden edistämisen tarpeiden tunnistamiseksi (kuvio 1).

Laaja-alaiseen terveyden edistämisen asiantuntijuuteen tarvitaan myös esimerkiksi yhteiskunnallisen vaikuttamisen, systemaattisen suunnittelun sekä monialaisen yhteistyön ja johtamisen osaamista.

Vaikuttaminen ja puolesta puhuminen pitää sisällään muun muassa kyvyn vaikuttaa ja osallistaa muita vaikuttamaan terveyden edistämisen puolesta sekä kyvyn tuoda esille terveyden edistämisen positiivisia vaikutuksia. Hyvä suunnittelu edellyttää muun muassa taidon asettaa mitattavissa olevia tavoitteita terveyden edistämiselle. Verkostoyhteistyöosaaminen tarkoittaa toimintatapojen ja menetelmien hallintaa yhteistyön ja kumppanuuden toteuttamiseksi eri tasoilla ja erilaisien ryhmien kesken yhteiskunnassa. Johtamisosaaminen liittyy terveyden edistämisen strategiseen, hallinnolliseen ja palvelujohtamiseen sisältäen kyvyn johtaa terveyden edistämisen toimia yhteisen vision ja strategian suuntaan, edistää monialaista yhteistyötä, kohdentaa resursseja sekä johtaa kehittämistyötä.

Hyvällä osaamisella koti tulevaisuutta

Nämä kompetenssialueet yhtäältä ennakoivat terveyden edistämisen kentällä ilmeneviä kompetenssivaateita ja tarpeita. Toisaalta nämä kompetenssialueet voivat toimia myös terveyden edistämisen muutosajureina. Ammattilaisten lisääntynyt osaaminen näillä osaamisalueilla tuottaa mahdollisuuksia muutokseen, se edistää viestintää ja lisää tietoisuutta ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin liittyvistä tekijöistä tulevana vuosina.

Suun terveyden ollessa merkityksellinen osa kokonaisterveyttä ja hyvinvointia edellyttää se myös suuhygienistiltä uudistuvaa ja vaikuttavaa terveyden edistämisen osaamista. Suun omahoitoon vaikuttaa yksilön käsitys omasta pystyvyydestään, itseohjautuvuudesta sekä itsearviointitaidoistaan. Kuitenkin myös suun hoitoon, kuten muihinkin terveystottumuksiin, vaikuttaa yksilön terveysosaamisen lisäksi monet yhteisölliset ja yhteiskunnalliset ja kulttuuriset tekijät. Terveyden edistäminen on monialaista ja monitasoista työtä ja tarvitaankin laajaa yhteistyötä terveyttä tukevien yhteisöjen ja ympäristöjen rakentumiseksi.

Suun terveyden merkitys tulee nostaa esille väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä. ■

INFO

Terveyden edistämisen YAMK -koulutus

- Metropolia aloittaa syksyllä 2018 uuden Terveyden edistäminen (ylempi AMK) tutkinto-ohjelman, jossa hyödynnetään uusinta tietoa, näyttöä ja menetelmiä. Uudistuva koulutus antaa valmiudet terveyden edistämisen laaja-alaisiin ja vaativiin asiantuntijatehtäviin sekä ohjaa moniammatilliseen terveyden edistämistyön kehittämiseen.
- Terveyden edistämisen tutkinto-ohjelma (90 op) on tarkoitettu sosiaali- tai terveysalan tai muun soveltuvan korkeakoulututkinnon suorittaneille alan työkokemusta omaaville ammattilaisille. Koulutus antaa valmiudet terveyden edistämisen asiantuntijatehtäviin, kuten näyttöön perustuvaan terveyden edistämisen suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen, monialaiseen verkostoyhteistyöhön sekä koordinointiin ja johtamiseen.
- Koulutuksen toinen toteutus alkaa syksyllä 2019 ja hakuaika siihen on keväällä 2019.

UUTUUDET!

Ohuet, terävät, kevyet ja kestävät

ProThin -instrumenteissa on erittäin ohut terä ja entistä kevyempi varsi. Ne sopivat erinomaisesti syviin ja ahtaisiin ientaskuihin sekä tiukkoihin hammasväleihin.

AMERICAN EAGLE INSTRUMENTS® INC
better DENTISTRY by DESIGN®

Tunnetusti kestävät American Eagle -instrumentit saat pinnoitettuna patentoidulla XP-teknogialla ja teroitusvapaana. Useimmat instrumenteista saat myös valitsemasi varren kanssa ja Quik-Tip-vaihtokärjillä.

Soita ja kysy lisää, p. 010 588 6100.

kauppa.hammasvaline.fi

HAMMASVÄLINE

PL 5, 02101 ESPOO | www.hammasvaline.fi